

s nog die der
ormeerden. In
dacht aan de
de Kerken en

in deze aan-
t, een rapport
aanvaard, in
mt, wat door
juiste ziens-
ad heeft trou-
Middelburger
n; m.i. is het
laatste tijd,
de Chr. Gere-
de zaak niet
eginnen. Het
zeer terecht
en moet naar
rk-basis, om-
gronden zijn,
it laten ze
ugen, zijn ze
ok niet, wat
actiek nu wel
te gronden,
te weten, dat
u Gods uitge-
practisch

s zoo als met
r het vleesch
zoodanig
het spreekt;
dat het voor
d zegt wijs-

de credenda)
al leeren in-

daan moet
en wij nog al
tactische be-
ls ééne spre-

t, in twee
den ééne
tge spreek-
nhouden
gevene, en
ht van ons,
daar hebt ge-

andere tege-
genda tegen-
spreek-in-
e op natuur-

welke zich
aan „inzich-
de praktijk,
vlakken be-
iden zouden
lijk heen te
d" van den

n) God, welk
is voor den
stie, op wat

eds weer
ke tegen-
len we tegen
om „trouw"

terrein van
om toe, ons
de had het
dan, wat al
an neen. En

We reken-
eens aan,
ts van, soms
lieten dan
wat gebeu-

teerschte het
t voor oogen
slofte-woord,
zal blijken

d Gods, als
d de-zaken
iet wat voor

baarde be-
achteraf zal
aarde van
gint met ge-

Noord. Wat
dat neette
aan ta-

se ver deze
heeft. Ter
bif, dat zulk

Chr. Geref.
t geweest is,
lijk om Ds
sten, er nog

eenheid der
neerden nu
tisch gaan?

dat is al-
enbaar. Dat

dwingt. Dat snijdt. Dat is tweesnijdend-zwaard-
hanteering. Sommigen zijn al voo verdiploomekt,
dat ze, waar het tweesnijdende zwaard van Gods
geopenbaarde WAARHEID snijdt, de snede wijten
aan een mensch, of ze snedigheid noemen, en daar-
mee meteen afdoen. Terwijl 'teenvoudig een open-
zetten van een stukje levensbodem voor de nuch-
tere stralen van de zon der waarheid Gods was,
meer niet. Maar tegenover zulken is steeds weer
te betoogen: doe eenvoudig, wat er staat, en laat
spreken, wat er staat. Dat is de tactiek-des-Geestes,
en dat snijdt, tweesnijdend, eer gij het weet; dat
„snijdt" „dat gij zelf niet weet, hoe".

Hiermee geef ik tegelijk antwoord aan één onzer
zeer belangstellende en in onzen kerkelijken kring
vooraanstaande lezers. Onlangs schreef deze mij
een brief over deze zaak. Tegen wat ik uit prin-
cipieel oogpunt had opgemerkt over de noodzaak
tot wegneming der onzinnige scheuring tusschen
Gereformeerde en Chr. Gereformeerde, had hij geen
enkel bezwaar. Alleen maar: de praktijk, de prac-
tijk. Hoe zou het moeten met iemand, die een
paar jaar geleden was overgegaan, onder veel al
lang begraven redevoeringen, en zonder eenig we-
zenlijk „succes" (laat staan: „zegen") van de Ge-
ref. naar de Chr. Geref. Kerk? Moest die nu zoo
maar terugkeeren? Zou hij dat willen, waar hij
zijn overgang wilde doen zien als directe gevolg-
geving aan een directe allerbizonderste openba-
ring van God (evenals lang daarvoor, de samen-
smelting tusschen A en B)? Of: zouden de men-
schen in de woonplaats van den correspondent,
welke menschen nu, als er in de Geref. Kerk iets
niet naar hun zin ging, baloorig naar den Chr.
Geref. genade-winkel (ik kan het ook netjes zeg-
gen: Heilsanstalt) trekken, en daar zich plaatsen
onder „het ambt", nu zoo maar weer terug moe-
ten? En zoo meer. Anderen vragen reeds, hoe het
moet met degenen, die onderwijs geven aan het
Apeldoornsche opleidings-instituut.

Op al die vragen zou ik antwoorden: juist die
verwongen praktijk bewijst, hoe noodig het is, en
meteen: hoe nuttig het is, dat er gepraat wordt,
officieel, met overlegging-van-stukken,
en vooropstelling van Gods eisch.

Reeds het officieel overwogen van pro- en contra-
argumenten maakt heel dat beroep op directe
slaapkamer-openbaringen illusoir; is dat geen wel-
daad tegenover een schare, die zóóveel jaar ge-
leden nog meende, Gode een dienst te doen door
naar zulke ongereformeerde voorstellingen omtrent
de wijze-van-Gods-spreken-tot-ons gregig te luisteren,
en er een pantser van te maken, waarachter de
spreker bescherming zoeken mocht bij de gratie
Gods? Wel, zoodra de persoon in kwestie mee-
gaat onderhandelen, heeft, ongeacht het
(voorloopige) resultaat, dat er toch zeker eenmaal
komt, reeds het enkele feit-van-spreken
een stroep gehaald door wat de kern was in de
apologie van zijn toenmalige separatie-betoogen.
Of het ook „nuttig" is, gehoorzaam te zijn,
„ziende in het gebod, blind in de toekomst".

En wat die wegloopers betreft: ja zeker, juist
als men den nood, of de zonde, of die beide, van
zulke lieden aanziet, juist dan wordt men
temeer herinnerd aan de ellenden van de kerkelijke
schisma's. Ze loopen van den eenen winkel naar
den anderen; meenen, dat het hun goed is, zoowel
heden onder de vleugelen van deze ambassa-
deurs van Christus, en morgen onder die van
volmaakt andere overigens even „legale" func-
tionarissen-van-dien-titel. Geen wonder: ze zijn ge-
wend, ook twee horden te zien in hun stad of
dorp, twee, zoo niet meer: Wettige Ambassa-
de van Zijne Majesteit Koning Jezus
Christus (men weet, dat ik hier niet frivol
doe, maar eenvoudig op een term van het beves-
tigingsformulier voortborduur). Ze weten ook, dat
den ééne keer bepaalde hoofden-van-dienst in die
twee (of meer) Ambassades met verfpot en kwast
naar buiten gekomen zijn, om vóór het woordje:
„Wettige" het andere woordje: „Eenig" te schil-
deren: Eenig-Wettige Ambassade. Dat later andere
hoofden-van-dienst uit diezelfde Ambassade om het
hoekje van de deur kwamen, om het woordje
„eenig" te laten verdwijnen, en er voor in de
plaats te stellen: „meest zuivere": Meest-
Zuivere Ambassade (want ook hier werd eenzijdig
gelet op de credenda, minder op de agenda,
hoewel het een ambassade, dus een wettelijke ver-
tegenwoordiging van een door het geloof erkend
Gezag betrof). Ze weten ook, dat nóg later
andere hoofden-van-dienst met nóg een andere be-
doeling beide toegevoegde woorden hebben weg-
gedaan van het uithangbord, en eenvoudig lieten
staan: Ambassade, maar dan Wettige Ambassade.
Want er waren veel wettige Ambassades, veel
„ware kerken", waarin het met de credenda
in orde was. De agenda? Nu ja.

En zie, als nu de arme schaapjes, die zóó dage-
lijks tusschen al die Wettige Ambassades heen-en-
weer-marcheeren, dan tenslotte denken: er zijn
toch zoo veel ware kerken, komt, laat ons gaan,
daar waar het ons het makkelijkst „ligt", en waar
wij met onze protesten nog zoo wat een goed figuur
kunnen maken, wijl toch feitelijk de ééne Am-
bassade van Zijne Majesteit de andere graag wat
in de wielen rijdt, al zijn ze dan beide Zijner-
Hoogste-Majesteits-Ambassades, — wie zou dan

niet weenen, als hij zag, hoe ver men van huis
gedwaald is? En wie ziet dan niet in, dat het
reeds voor die schaapjes en voor hun konkreten
nood een ontzaglijke weldaad is, wanneer men
eens officieel wordt aangesproken, met de vraag:
wij meenen, dat Zijne Majesteit verlangt, dat wij
de eenheid van Zijn Rijk, wijl het Zijn Rijk is,
niet langer zullen verscheuren, doch zullen demon-
streeren: wat dunkt U? welke argumenten hebt
gij vóór uw positie tegenover de onze, welke heb-
ben wij voor de onze tegenover de uwe? Is het
geen groote zegen, als met één slag weer eens
door het waandenkbeeld heengeslagen wordt, alsof
een kerk een winkel-van-genade is, waar men naar
believen heenloopen kan als 'ergens niet meer
bevalt? Juist om dergelijke misstanden te ver-
hinderen, dient men bijeen te brengen, wat
bijeen hoort. En die wegloopers-van-heden, en die
opnemers-van-heden, hoe moet het met hen mor-
gen, als er vereenigd wordt (zeg maar: over-, over-
morgen!) Wel, hun hart zal openbaar wor-
den. En dat rekent de bijbel onder de groote
zegeningen. Een zekere Simeon heeft dat groote
voordeel al dadelijk genoemd, toen hij het Kindeke,
dat thans „Zijne Majesteit" is, in de armen nam, en
zegende.

Jammer, dat onze Gezangenbundel, ik bedoel, die
van ons allen, ook dus van de Chr. Geref. kerk
etc., dat godeelte van den lofzang van Zacharias
nu niet niet berijmd heeft. Anders konden wij een
gezagvers aanheffen, tot lof van dien zegen, die
groote genade, dat door het werk van die Groote
Majesteit „de gedachten uit veler hart zouden wor-
den geopenbaard".

Maar al kunnen wij er geen vers van maken
voor een meditatie, het is toch proza, dat wij ge-
openbaard noemen. En daarnaar worden wij,
naar onze belijdenis, geoordeeld.

Zoodat ik maar, om met Abraham Blankaart
te spreken, zeggen wil, dat, indien wij vereenigen,
die lieden, die dan weer in de Vereenigden Heils-
anstalt oude gezichten zouden zien, de lieden,
die heden weggehoopen zijn in baloorigheid, zouden
gedwongen worden, hun hart bloot te leggen. Hun
zou dan weer eens de waarheid verkondigd zijn,
dat de kerk heelemaal geen Heilsanstalt, geen ge-
nade-winkel is. Het zou blijken, of zij voor die
waarheid wilde beven, nu ze weer gepredikt was.
Het zou blijken, of hun heengaan, dat zeker van
misverstandten uitging, nog aan méér gebreken, dan
alleen aan misverstand te wijten viel.

Kortom: wat Simeon als Gods zegen op één
lijn plaatst met de „verlichting der heidenen",
dat zou weer hier vlak bij die zoogenaamde Legale
Ambassades en hun dag-passanten gezien worden:
de gedachten uit veler harten zouden geopen-
baard worden. Men zou weer moeten kiezen. Er
zou weer separatie komen, o ja, natuurlijk. Maar
dan eindelijk eens eenje, die niet voor onze ver-
antwoordelijkheid, doch voor die van den God der
waarheid lag.

Onze opmerkingen over de generale synode wil-
len we hiermee besluiten. Niet, alsof er niet meer
te zeggen viel. Maar het voornaamste zeiden we.
De synode van Middelburg lijkt mij zeer gelukkig
gewoest te zijn; en haar leiding voortreffelijk.

K. S.

Genegeerde onderscheidingen.

Tot mijn spijt moet ik nu nog dit vervolg, tevens
slot-artikel even laten overstaan. Het hindert over-
igens niet, omdat het toch vrijwel op zichzelf zal
staan.

K. S.

Een ontdekkingsreis in Rusland.

J. W. Matthijsen, Mijn ontdekkingsreis
door Sovjet-Rusland, Em. Querido, Amster-
dam.

De bespreking van het boek van den Doolaard,
„De Wilden van Europa", in het nummer van
de vorige week geschiedde in aansluiting bij de
artikelenreeks van enkele maanden geleden over
de nieuwste prozavormen.

Nog eens weer zou ik bij die serie willen aan-
knoopen, om een boek te behandelen dat reeds
van verleden jaar dateert, maar door allerlei oor-
zaak bleef overliggen, het boek van J. W. Mat-
thijsen, „Mijn ontdekkingsreis door Sovjet-Rusland".

De lezer herinnert zich misschien dat in de
eerste groep van de bedoelde artikelen gesproken
werd over den reportage-roman, het moderne proza-
genre, dat reisverslag brengt in den stijl der nieuwe
zakelijkheid. Als de karakteristieken van die re-
portage werden in het nummer van 10 Maart j.l.
genoemd „snelle verplaatsing, die veelheid van
materiaal oplevert, fotografie, die nuchtere afbeel-
ding vastlegt en cijfers, die spreken in plaats van
woorden" — en als de werkzaamheid van den
Auteur werd aangegeven: „dit drietal op de meest
bondige wijze te vereenigen en op de scherpste

manier tot expressie te brengen". In dat verband
werd gewezen op het boek van den Amerikaan-
schen journalist H. R. Knickerbocker „De Roode
Handel dreigt", als op een illustratieve proeve
van het soort.

Van deze reportage-kunst nu is Matthijsens boek
eveneens een voorbeeld; zelfs heeft het tot object
dezelfde wereld, namelijk die van het nieuwe Rus-
land, die in het bijzonder de aandacht trekt van
de nieuwe-zakelijkheids-reporters.

Behoudens de weergave van foto's — blijken
den inhoud heeft Matthijsen echter wel overal
waar hij gelegenheid vond opnamen gedaan —
is het materiaal, waaruit dit boek is opgebouwd,
gelijk aan dat van Knickerbocker, dat is: cijfers
en statistieken, inlichtingen, die door bedrijfslei-
ders en werknemers zijn verschaft, persoonlijke
indrukken en waarnemingen. Ook is het operatie-
terrein even uitgestrekt: Van Kiew tot Bakoe en
van Moskou tot Leningrad is de heer Matthijsen
Rusland doorgetrokken, in een snel tempo, ge-
bruik makend van allerlei vervoermiddel en be-
nuttend iedere kans om nieuwe ondervindingen op
te doen en nieuwe gesprekken aan te knopen. En
ook is het resultaat van dien tocht, zijn boek, dat
hij met den titel „Mijn ontdekkingsreis" etiketteerde,
juist als het andere: een complex van nuchter-
zakelijke mededeelingen, met vele cijfers en op-
gaven gestaafd.

Matthijsen bezocht fabrieken van allerhande
aard, staatsbedrijven, exporthavens, landbouwge-
bieden; hij maakte kennis met boeren-communes,
kinder-communes, studenten-organisaties; hij stelde
zich op de hoogte van coöperatie-systemen en be-
drijfsocialisatie, van vakantie-oorden en werk-ge-
meenschappen; hij praatte met ingenieurs en ar-
beiders, met boeren en stedelingen, met mannen
en vrouwen — en alles wat hij zag, hoorde, ver-
moedde schreef hij neer, kort, zakelijk, in zinnen
van slechts enkele woorden.

Het beeld, dat de lezer uit dit boek krijgt, is
daarom dat van alle reportage-romans: een film-
beeld. Het glijd voort in voortdurende opvolging
van tafereelen, die, ieder voor zich, onder de schelle
belichting van het zakelijkheidsprincipe, in hun
details openliggen. In het tempo van den tocht
zelf ziet hij de dingen: een oogenblik, maar fel,
doordringend, reëel. En de cijfers, die telkens in
een bijna overdadigen overvloed worden gegeven,
spreken in hun stomheid een directe taal.

De vraag, die men geneigd is zich daarbij te
stellen is, of nu zulk een boek eigenlijk wel tot de
literatuur gerekend kan worden, of het eigenlijk
wel romankunst is. Al die cijfers en die opgaven
zijn, in hun statistisch karakter, toch meer de
elementen van een economische studie of van een
rapport.

Dit laatste is zeker juist, maar het is het andere,
dat het boek van de reportage in den modernen
stijl tot een roman maakt. Of liever, het is de
wijze, waarop het materiaal van cijfers en ge-
gevens is verwerkt. De persoonlijkheid van den
Auteur is centraal in het boek; zijn indrukken,
waarnemingen, combinaties, gedachten zijn de
wezensbestanddeelen; de objectieve dingen buiten
hem worden door zijn subjectiviteit heen meege-
deeld; zijn eigen maatstaf legt hij aan bij het spreken
over feiten en verschijnselen: hij geeft die, zooals
hij ze ziet of verneemt.

Door dit alles is er in zoo'n boek het levende,
zelf-beleefde, dat in een economische verhandeling
of een rapport geheel ontbreekt: de werkelijkheid
der dingen is een werkelijkheid van ervaring ge-
worden en de eigen appreciatie speelt de voor-
naamste rol. Ook is de mededeelvorm die van
het verhaal: ik kwam daar en daar, zag dat en
dat, ondervond deze dingen, merkte die bijzonder-
heden op. En het materiaal dat wordt bijgebracht
dient tot slaving van die indrukken, is dus geen
doode bewijsstof, maar meewerkende invloed, die
het zelf-zien, zelf-constateeren bij den lezer moge-
lijk maakt.

Hier hebben we de beginselen van de nieuwe-
zakelijkheidsliteratuur, voluit. Die is immers ook
op het persoonlijke ingesteld, op het direct-waar-
neembare, op de röntgen-doorbranding en het chi-
rurgische openleggen, zooals ik in de boven an-
gehaalde artikelen heb aangeleend. Daarom dan is
zulk een reportage-boek een roman, ondanks zijn
feiten en ondanks zijn cijfers, een roman naar
den nieuwen stijl, die onmiddellijk bij een waar-
neembare werkelijkheid aansluit.

Uit hoofde van dit romankarakter is ook te ver-
klaren het geheel verschillende van twee boeken
over eenzelfde stof.

Knickerbockers beeld, óók op cijfers en óók
op feiten gebaseerd, geeft in vele opzichten een
totaal ander beeld als dat van Matthijsen. Uit het
eerste boek krijgt men onvoorwaardelijk den in-
druk, dat het vijfjarenplan, immers de kern van
het moderne Rusland, volkomen is mislukt: wat
verteld wordt van de toestanden in de steden en op
het land, in de bedrijven en bij de openbare licha-
men als spoor, tram, post, is overtuigend bewijs,
dat de Russische mensch in zijn communistischen
hijlstaat een slavenbestaan heeft en een nul is in
het groote milioencijfer van prestaties en resul-
taten.

Bij Matthijsen daarentegen lezen we, dat het-
vijfjarenplan is geslaagd: „nog vóór het ten volle is

uitgevoerd. Nog tien vijftienplannen zullen in vier, drie of twee jaar worden uitgevoerd... Het zal steeds sneller en beter gaan. Dit is de overwinning van de planmatige productie... En van de menschen heel het: „op hem, die lang genoeg in de Sovjet-Republiek rondreist om een Russischen maatschappij aan te leggen, maken de menschen een welveranderend indruk... In Leningrad en Moskou... wordt over het algemeen redelijk in het onderhoud der massa voorzien...”

Hoe dit nu te rijmen?

Door het persoonlijke als hoofdfactor van het boek is het in beide gevallen aannemelijk. Knickerbocker, niet een aanhanger van de in Rusland leidende beginselen, heeft alles door een anderen bril bekeken, dan de sociaal-democraat Matthijsen. Ziet men scherp toe, dan vermeldt Matthijsen ook de slechte toestanden in verschillende fabrieken, ook den zwaren druk van het vijf-jarenplan, ook de gevolgen van inflatie en loonpolitiek en socialisatie op groote schaal. Maar hij apprecieert die anders. Soms vaart hij fel uit, waar de communistische praktijk en het socialistische ideaal botsen, maar elders kijkt hij over de dingen heen naar de verwikkeling van een beginsel, dat ook het zijne is. Door dat alles wordt zijn totaalbeeld heel anders, al geeft hij evengoed feiten en statistieken als zijn collega-reporter. En dat kan, omdat het persoonlijke, het eigene in het nieuwe-zakelijkheidsboek hun volle recht hebben: ze zijn zelfs voorwaarden voor nieuwe-zakelijkheids-weergave.

Uit dit alles volgt, dan men niet tot het reportageboek moet gaan als men objectieve inlichtingen begeert. Ondanks hun zakelijke cijfers en nuchtere feiten zijn ze daartoe te subjectief van karakter, dan dat ze die zouden kunnen geven. Het verslag van een ooggetuige is trouwens nooit objectief. Maar wel is het altijd levend, aanschouwelijk, zelfs ook instructief. De reportage-roman is zulk een ooggetuige-relaas en men moet er geen andere eischen aan stellen. Voorzoveel het mogelijk zal zijn omtrent het Sovjet-Rusland betrouwbare gegevens te krijgen moet men zeker niet bij den reportage-roman zijn. Dat bewijst b.v. wel heel duidelijk wat hier wordt gezegd omtrent de positie der kerk in Sovjet-Rusland in tegenstelling met de talloze mededeelingen van vervolgd en geplaagd. Maar voor een levendig, wisselend en veelvormig beeld kan men er terecht, ook bij Matthijsen, wiens ervaringen in treinen en op booten, aan loketten en informatiebureaux dikwijls heel interessant zijn.

C. T.

VAKWETENSCHAP EN PRAKTIJK

Psychische Hygiëne.

II

Dat de thans in omvang toenemende beweging voor Geestelijke Hygiëne haar groote stuwkracht vindt buiten de grenzen van het positieve Christendom, vindt mede haar bewijs in de op het laatste (37e) Ned. Congres voor Openbare Gezondheidsregeling behuisterde klacht over de uitschakeling der geestelijken bij de zorg voor de geestelijke Volksgezondheid.

Wanneer één der inleiders (Van der Scheer) zich daar uitlaat over de betekenis van den godsdienst voor het psychisch afwijkende in deze bewoordingen:

„De geestelijkheid appreciëren wij, psychiaters, voor zoover zij zich beweegt op het terrein van den normalen mensch en op dat van den zieke voorzoover deze normaal is. Geestelijke gesprekken kunnen dikwerf den toestand aanmerkelijk verergeren. Laat men toch het gebied mijden, waar men geen verstand van heeft” — dan voelen we, dat we in een atmosfeer verkeeren, waarin op z.g. wetenschappelijke gronden door sommigen geen plaats gegend wordt aan het Woord van God als instrument ter bevordering van Geestelijke Hygiëne. (Tijdschr. voor Sociale Hyg. Aug. '32 pg. 279.)

En letten we op de middelen, die dikwerf door velen aangeprezen worden tot voorkoming van misstanden of het tegengaan van excessen, dan zien we, dat in vele gevallen de leidende gedachtingen gespeend is aan alle Gereformeerde inzicht over scheepsel en schepping.

Nu is de beweging voor Mental Hygiëne niet geheel en al een na-oorlogsche uitvinding of louter en alleen een angstreactie op de vrees voor den ondergang der huidige beschaving, maar haar opbloei vindt wel mee één harer voornaamste factoren in de verwarring en verwording van onzen tijd.

Een beter inzicht op den invloed van maatschappelijke verhoudingen en toestanden, van milieu en opvoeding op het ontstaan van geestelijke afwijkingen is echter de meer reële basis, waarop van den beginne haar streven berust.

De consequenties, die een gevolg zijn van dit steeds meer doordringend besef zijn de preventieve maatregelen, die genomen worden, — maatregelen, waardoor men de maatschappelijke toe-

standen zoodanig tracht te wijzigen, dat er minder aanleiding en gelegenheid is tot het ontstaan van abnormaliteiten, of ook wel tracht men door het individu met abnormalen aanleg te brengen in een milieu of levenssfeer, waarin mindere kans bestaat om de aanwezige verkeerde neiging te ontwikkelen, het uitbreken van geestelijke afwijkingen te voorkomen.

Om deze doelstelling te verwezenlijken moet men wel in aanraking komen met allerlei terreinen des levens, met vraagstukken van jeugd en ouderdom, van opvoeding en onderwijs, van voortplanting en beperking, van geslachtsziekten en beroepsziekten, van arbeid en werkgelegenheid, van maatschappelijke toestanden en bewegingen, zoowel als van de geestelijke stroomingen, die zoo velerlei van deze vraagstukken beheerschen of beïnvloeden.

Degene, die den stoot gaf aan deze, thans in vele landen te vinden beweging is de Amerikaan Bens door het schrijven van zijn boek: „A mind that found itself” in 1903. En ook in andere landen werd toentertijd hier en daar incidenteel reeds een poging gedaan tot het zooveel mogelijk voorkomen en inperken van geestelijke afwijkingen in samenwerking met sociale instellingen. Mede door dit nauwe verband tusschen maatschappelijke toestanden en wantoestanden met allerlei soorten van ziekten, ook van geestelijke afwijkingen, behoeft het dan ook geen verbazing te wekken, dat de steeds grooter bedding voor zich vragende stroom van Psychische Hygiëne, haar baan bijna geheel geleid zag door algemeene humanitaire principes.

Vandaar de vraag: Kunnen we als Gereformeerden meedoen aan de beweging voor Geestelijke Hygiëne? Moeten we ons ook voegen in de rij van hen, die door deze geestelijke hygiëne het heil der menscheit trachten te bevorderen? Of moeten we, gezien den vaak leidenden gedachten-gang en de dikwijls aangeprezen middelen, ons ervan onthouden? Of wel behooren we — daarbij uitgaande van onze Gereformeerde principia — eigen wegen te banen in de overtuiging, dat alle menschelijke inzicht gebrekkelijk is en wijken moet voor hogere inzichten en geboden, ons door God in Zijn Woord geopenbaard?

Alvorens hierop een antwoord te geven, hebben we de vraag te beantwoorden: Wat bedoelt de huidige beweging voor Psychische Hygiëne te zijn?

Kortweg gezegd: Geestelijke Hygiëne omvat de geheele wereld en heel de menscheit. „Het is niet slechts een technische of organisatorische kwestie van de gewone gezondheidszorg, maar „die Wissenschaft von der Auseinandersetzung des Menschen in all seinen naturgegebenen Möglichkeiten und Bedürfnissen, mit den materiellen und geistigen Kräften der Umwelt”. (Geciteerd T. E. Kaag van Vogel, pg. 162 Alg. Z. v. Psych. Hyg. 1932, 66 Bd.)

„Vooral thans, nu de preventieve Geneeskunde zoo'n groote rol speelt in opvoeding en sociale hulp” — aldus ongeveer Josephus Jitta, voorz. van het 36e Ned. Congres — „is het duidelijk, dat er geen scherpe grens is tusschen psychische en somatische verzorging”.

En leest men de verhandelingen, Geestelijke Hygiëne betreffende, dan blijkt duidelijk, dat niets buiten haar gezichtskring valt, dat alles onder de loupe wordt genomen en bestudeerd in verband met het gestelde doel: Het heil der menscheit.

Religie en politiek, wetenschap, kunst en moraal, arbeidswetgeving, opvoeding, onderwijs, woningwezen, sport en spel, beroepskeuze, huwelijk en kinderaantal, alcoholisme en prostitutie, onvolwaardigen en krankzinnigen, armlastigen en werklozen, gevangenen en delinquenten, gezonden en zieken, de fabriek, de werkplaats, het gezin, de pers, de film, de radio, oorlog en vrede. — In één woord: alles, wat de wereld aan mogelijkheden biedt, wordt getrokken of ligt in de interesse-sfeer van den Geestelijk-Hygiënist.

Het behoeft dan ook niet te verwonderen, dat menschen van zoo verschillende levenskringen op dit terrein elkaar ontmoeten: Psychiaters en psychologen, juristen en paedagogen, sociale werkers en geestelijken (hoewel deze laatste weinig in getal zijn tot nu toe in de officiële beweging) deze allen treft men aan op het podium, waarvan in de welsprekendste bewoordingen het nut en de noodzakelijkheid van Psychische Hygiëne wordt betoogd. En even vanzelfsprekend is, dat het niet uit kan blijven, dat op dit terrein sociale, politieke en religieuze inzichten en meeningen grondlegend moeten zijn voor het aangeven van de middelen, waarvan men gebruik zal willen maken.

Een korte omschrijving van datgene, wat de Psychische Hygiëne hoofdzakelijk inhoudt zal dus wel noodig zijn, ook al mede doordat alle medewerkende factoren niet even centraal gelegen en belangrijk zijn.

Ik zou het aldus willen formuleeren: Onder Psychische Hygiëne verstaan we het streven ieder mensch de beste gelegenheid te bieden om in verband met zijn individuele begaafdheid zich zoodanig te kunnen ontwikkelen, dat zijn algeheele ontplooiing zoo goed mogelijk plaats grijpen

kan in verband met de stoffelijke en geestelijke krachten der omgeving.

De menscheit behoort opgevoed te worden — doelbewust en volgens vaste lijnen — door lichamelijke en geestelijke hygiëne, welke onlosmakelijk aan elkaar zijn verbonden en steeds op elkaar inwerken, tot een zoo hoog mogelijk geestelijk niveau, waarbij aan ethiek en religie, zoowel als aan wetenschap en kunst ten volle recht wordt gedaan en stoffelijke zoowel als geestelijke gaven aan individu en gemeenschap in zoo zuiver mogelijke proporties worden geschonken.

De daartoe te nemen maatregelen zullen uit den aard der zaak het beste succes hebben, als ze voorbehoedend werken en gepaard gaan met een goede organisatie. Dat vooral de medische zijde van de hierbij van belang zijnde kwesties op den voorgrond treedt, vindt zijn oorzaak hierin, dat het juist de medici zijn, die op allerlei wijzen met de wrakke levens uit de maatschappij in aanraking komen, — dat zij het zijn, die om raad worden gevraagd ter genezing of voorkoming van geestelijke stoornis en lichamelijke invaliditeit, — wier hulp en medewerking wordt ingeroepen, daar, waar de rest van de maatschappij meedoogenloos neerwerpt of veroordeelt, — zelfs veroordeelen moet tot bescherming van zichzelf. Anderzijds roept deze maatschappij ook niet zonder reden om uitbanning van alles, wat bij doorwerking ervan de samenleving zelve ten gronde zou richten. En ook hier zijn het weer de medici, die als hulp van jurist of opvoedkundige hun vaak beslissend oordeel moeten geven.

Maar het is niet alleen de medische wetenschap, die zich in dienst stelt van de Psychische Hygiëne. Alles, wat als vrucht van psychiatrie, psychologie, paedagogiek, rechtswetenschap, sociologie en godsdienst kan geboekt worden, wordt organisatorisch toegepast om geestelijk lijden te voorkomen en te genezen.

Ziedaar de taak, die de beweging voor Mental Hygiëne zich gesteld heeft, en ook wij, als Geref. psychiaters, kunnen en mogen ons aan deze taak niet onttrekken. We doen er zelfs reeds aan mede, maar het is noodig, dat dit meer systematisch en meer doelbewust gebeure.

Mogen er ook al in deze beweging foutieve elementen aanwezig zijn — het kan geen reden zijn voor ons om er niet op principiële wijze aan mede te doen en onze Christelijke organisaties op dit terrein tot betere en nauwere samenwerking op te roepen.

Waar de Geestelijke Hygiëne zich reeds bemoeit met de kinderen en er geen leeftijd of werkkring aan haar bemoeiingen zich onttrekken kan, — waar de Geestelijke Hygiëne aanknoopingspunten heeft bij het normale, zoowel als bij het abnormale individu, — waar het bij haar bemoeiingen den invloed ondergaat van de gewone sociale verhoudingen, als wel van excessen of crisistijden als de huidige, daar behooren op dit terrein alle Christelijke instanties, die op maatschappelijk gebied werkzaam zijn mede te werken.

En — waar vooral de roep om Geestelijke Hygiëne gehoord wordt, is bovenal van betekenis, dat daarbij als uitgangspunt en als grondslag genomen wordt de ware, de beste Geestelijke Hygiëne, die niet alleen voor den tijd, maar ook voor de eeuwigheid, alleen in staat is om den geest en den mensch, ja, de geheele wereld te saneren. Zelfs Geestelijke Hygiëne — ook in den engeren zin, waarin de buitenwereld haar opvat — is slechts te verkrijgen, als op het geheele terrein van het maatschappelijke leven gevraagd wordt naar de ordinantiën Gods.

Alleen door het verlossingswerk van Jezus Christus is ware regeneratie voor deze wereld mogelijk. Veenwouden. H. W. DE GROOT.

Nieuws van den „Calvinistenbond”.

Dr. J. v. Lonkhuyzen schreef in „Geref. Kerkbode” (Schouwen-Duiveland en Tholen) iets over den Calvinistenbond, van welken indertijd door de heele Gereformeerde pers, bijna, en ook door ons blad, wat mijzelf aangaat, ten stelligste betoogd is, dat hij principieel fout ging, door menschen, wier calvinisme niet eens disputabel, doch rondweg te ontkennen was, in het bestuur op te nemen en van den aanvang af met een leidende functie te belasten. Er is sinds over dien Bond, en de erop uitgebrachte critiek, nog een keer iets te doen geweest, dat ik niet relevereren zal. Thans lezen we van de hand van Dr. Van Lonkhuyzen:

Op Donderdag 28 Sept. a.s. zal in Den Haag de lang dood gewaande Calvinisten-Bond vergaderen. Het Bestuur daarvan, want veel meer dan het tamelijk uitgebreide bestuur is er niet. Hoe het komt, dat de doodgewaande nu na 3½ jaar in eens wakker wordt, mag ik niet zeggen.

Op het agendum staan enkel formeele zaken, en ook de organisatie van een internationaal Calvinistencongres. Wij hebben den scriba verzocht het modoramen te verzoeken van onzentwege nog het volgende punt ook op het agendum voor die vergadering te plaatsen: De Bond voege bij art. 4 (grondslag) der Statuten de clause: „De Bond neemt hierbij over

de le
genot
149)
Mi
De E
bina
grom
tham
deels
heid
eener
form
verh
vindr
beho
Wax
zou
zeker
ting
Er
ieder
er o
ten l
daar
rech
zaak
Tot
We
dag ko
te zeg
wel ve
bekend
vaardij
In J
E
Flor
dat,
klaa
N
gen
„sch
vraa
derh
best
E
Ang
van
aan
naar
dat
loop
etaa
den
deur
konk
Leo.
En
en
Er
hun g
hem,
heel s
het c
spiree
Dat
voorts
Ond
men
den e
of nie
Da
gende
Z
mat
eene
iem
J
gere
ster
sch
sch
een
ond
ger
Als
woe
en
gel
exce
var
ren
vic
wij
de
W
per
We
herin
Dre
Huize
Sch
Tiel
Ten